אדעתא דרובא מדלקי שמואל איקלע לבי אבין תורן אתא ההוא נכרי אדליק שרגא אהדרינהו שמואל לאפיה כיון דחזא דאייתי שטר וקא קרי אמר [א]אדעתא דנפשיה הוא דאדליק אהדרינהו איהו לאפיה גבי שרגא:

הדרן עלך כל כתבי

כל [ב]הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע"פ שנתפרקו (בשבת) שאינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן מן המוכן [ג]נוטל אדם קורנס לפצע בו את האגוזין קרדום לחתוך בו את הדבילה מגירה לגור בה את הגבינה מגריפה לגרוף בה את הגרוגרות את הרחת ואת [ד]המלגז לתת עליו לקטן את הכוש ואת הכרכר לתחוב בו מחט של יד ליטול בו את הקוץ ושל סקאים לפתוח בו את הדלת: **גמ'** כל הכלים ניטלין ואע"פ שנתפרקו בשבת ולא מיבעיא בחול אדרבה בשבת מוכנין על גבי אביהן בחול אין מוכנין על גבי אביהן אמר אביי הכי קאמר כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע"פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת ת"ר [ה]דלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל נוטלין אבל לא מחזירין ושל לול של תרנגולים לא נוטלין ולא מחזירין בשלמא של לול של תרנגולים קסבר כיון דמחברי בארעא יש בנין בקרקע יש סתירה בקרקע אלא של שידה ושל תיבה ושל מגדל מאי קסבר אי קסבר יש בנין בכלים יש סתירה בכלים ואי אין סתירה בכלים אין בנין בכלים אמר אביי לעולם קסבר יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים ושניטלו קאמר א"ל רבא [שתי תשובות בדבר] חדא דנוטלין קתני ועוד מאי אבל לא מחזירין אלא אמר רבא קסבר [ו]אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים וגזירה שמא יתקע: נוטל אדם קורנס כו': אמר רב יהודה קורנס של אגוזין לפצע בו את האגוזין אבל של נפחין לא קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור א"ל רבה אלא מעתה סיפא דקתני ואת הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן רחת ומלגז מי מייחדי ליה לקטן אלא אמר רבה קורנס של נפחין לפצע בו האגוזין קסבר

דבר

אדעתא דרובא. הלכך ישראל עיקר. ומחצה על מחצה נמי ליכא למיקם עלה דמלתא דליכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל ישראל וליכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל נכרי אבל נכרי וישראל והמדליק עצמו משתמש לאורה ודאי עיקר אדעתא דידיה עביד וכיון דנר לאחד נר למאה שרי: **תורן.** מקום: **דאייתי שטר.** ההוא לאדלקה:

הדרן עלך כל כתבי

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהם. כל הכלים שיש להם דלתות כגון שידה תיבה ומגדל ניטלין בשבת ודלתות שיש להם בלדן עמהן ניטלין עמהן: **ואע"פ שנתפרקו.** הדלתות מן הכלים ניטלין ואין דומין לדלתות הבית שאין ניטלין לפי שדלתות הבית אינן מן המוכן לטלטל שאינן כלי אבל אלו הן כלי אגב אביהן: **קורנס.** מרטי"ל: **דבילה.** אחר שעשאה עיגול עבה היא מאד וקשה כגבינה וצריך קורדום לחותכה: **ומגירה.** כעין סכין ויש בו פגימות הרבה: **לגור בה את הגבינה.** לחתכו ולחלקו לפי שממהרת לחתוך דבר עב: **מגריפה.** ודי"ל: **לגרוף בה את הגרוגרות.** מן החביות: **רחת.** פאל"א: **מלגז.** כמין עתר שקורין פורק"א של ברזל ולו ג' שיניים ומהפכין בו קש בגורן: **לתת עליו לקטן.** מזונות: **כוש.** פלך פוסי"ל: **כרכר.** ראי"ל: **לתחוב בו.** לאכול בו תותים וכל פרי רך: **מחט של יד.** מחט קטן שתופר בו בגדים: **ושל סקאים.** מחט גדולה שתופרים בה שקים: **לפתוח בו את הדלת.** מי שאבד מפתחו: **גמ' ולא מיבעיא בחול.** קא סלקא דעתך ואע"פ שנתפרקו אבשבת דקתני רישא קאי ומשמע אע"פ שנתפרקו היום מותרים ולא מיבעיא אם נתפרקו מאמש: **אדרבה.** מאי אע"פ שייך למתני הא ודאי נתפרקו בשבת איכא למישרי משום דכי קדיש יומא הוו מוכנין לטלטל אגב אביהן: **הכי קאמר כו'.** ואע"פ לא ארבותא דנתפרקו בשבת קאי אלא ארבותא דנתפרקו או בחול או בשבת קאי ולא מיבעיא כשהן מחוברין: **נוטלין.** משמע מסלקין אותן בשבת [ה][מהיתר] ציר שלהן: **לול.** בנין העשוי לתרנגולין: **לא נוטלין ולא מחזירין.** כדמפרש ואזיל חזרתו בנין ממש הוא וסילוקו סתירה גמורה היא: **מאי קסבר.** שמתיר סילוקו ואוסר חזרתו: **אי קסבר יש בנין בכלים.** וחזרתו בנין על כרחיך אם יש בנין יש סתירה ואמאי נוטלין: **ושניטלו קאמר.** וה"ק דלת של תיבה שידה ומגדל שניטלו אין מחזירין: **מאי אבל.** כיון דלא תנא נוטלין לא שייך למיתני אבל: **לעולם קסבר אין סתירה ואין בנין.** הלכך נוטלין ומיהו אין מחזירין מדרבנן: **גזירה שמא יתקע.** בחוזקה בסכין ויתדות והוה ליה גמר מלאכה וחייב משום מכה בפטיש: **קורנס של אגוזים.** המיוחד לפציעת אגוזים הוא דקתני מתניתין דנוטלין אותו למלאכתו משום דעיקרו למלאכת היתר: **אבל של נפחים.** דעיקרו למלאכת איסור לא: **לצורך גופו.** שגופו צריך עוד למלאכה אחרת של היתר אין מטלטלין אותו לאותה מלאכה וכ"ש אם אין צריך לגופו אלא לפנות מקומו דאין מטלטלין: **מי מייחדי לקטן.** בשלמא כולהו הני דמתני' איכא לאוקמא בעשויין ומיוחדין לכך בר מהני דליכא דעביד להו להכי:

דבר

אהדרינהו שמואל לאפיה. מיירי שהיה לכל הפחות מחצה על מחצה דמשום נר לאחד נר למאה לא משתריא אלא היכא שהוא ניכר שהוא עושה לצרכו דמו לא גזרינן אפילו במכירו שמא ירבה בשבילו: **הדרן עלך כל כתבי**

כל הכלים הניטלין בשבת דלתותיהן עמהם גרסינן ול"ג כל הכלים ניטלין דטובא איכא דאין ניטלין כגון מסר הגדול ויתד של מחרישה דלאפילו ר"ש מודה כדאיתא בשילהי מכילתין (דף קנז.) וכגון חלתא[ו] בת מרי כורי דאסר רבה בשילהי במה מדליקין (דף לה.) וכן מנורות לרבי יהודה[ז] וכר ישן[ח]. מ"ר: **אדרבה** בשבת מוכנין אגב אביהן. אע"ג דלקמן בפירקין (דף קכד:) אמר איפכא גבי שברי כלי חרס דשרי לטלטל יותר כשנשברו בע"ש משנשברו בשבת לא דמיא דהכא אכתי כלי הוא שעדיין עומד למלאכה ראשונה וראוי להתחבר הכיסוי עם הכלי אבל לקמן לא חשיב כלי אלא מחמת שעומד למלאכה אחרת הלכך כשנשבר בשבת אסור טפי דהוי נולד: **לעולם** קסבר יש בנין בכלים כו'. ושניטלו מטלטלין קאמר וה"פ הברייתא דלת של שידה תיבה ומגדל ניטלין פירוש מטלטלין כשניטלין ולא כפירוש הקונטרס דמפרש שניטלין דקתני היינו שניטלו קאמר כלומר כשניטל אין מחזירין אותן דלא יתכן לפרש כן ניטלין דסיפא אלא לשון טלטול הוא כדפרשתי ופריך והא[א] נמי נוטלין קתני ועוד מאי אבל לא מחזירין דלא שייך למיתני אמילתיה דלא (דמיא) [שייך] כלל למאי דאיירי בה דמעיקרא קאמר ניטלין שמותר לטלטל ואין בו איסור מוקצה והדר קאמר אבל לא מחזירין שהוא משום איסור בנין מאי ענין זה אצל זה לא שייך כה"ג למיתני אבל כלל: **רחת** ומלגז מי מייחדי ליה לקטן. ורב יהודה ידע ליה לסיפא אלא דילמא הוה מוקי לה בשיחדה לכך ככל הנך דמתניתין ואם תאמר והאמר רב יהודה אמר שמואל בפרק אלו קשרים (לעיל דף קיג.) כלי קיואי מותר לטלטל בשבת דהיינו לצורך גופו אע"פ שמלאכתו לאיסור ואין לומר [ט]דמשמע דשמואל קאמר ליה וליה לא סבירא ליה מדבעי מיניה מרב יהודה כוכב עליון וכוכב התחתון מהו אין ולאו ורפיא בידיה משמע דס"ל הכי ועוד דרב יהודה גופיה בסוף כירה (לעיל ד' מו.) קאמר שרגא דמישחא שרי לטלטולי ואין לומר דמיירי כשייחדו להיתר כדמוקי רב יהודה הנך דמתני' דהא כלי קיואי לא משמע שייחדו דאם כן אפילו כוכב העליון וכוכב תחתון נמי ויש לומר דלא אסר רב יהודה אלא דומיא דפילוע אגוזים שהיא מלאכה גרועה לגבי קורנס שמיוחד למלאכה חשובה וכן כל הנך דמתניתין הוה אסור בלא ייחוד דמלאכת היתר שלהן מלאכה גרועה היא לגבי הנך כלים שמיוחדין למלאכה חשובה אבל כלי קיואי ושרגא דמישחא מותר לטלטל לצורך גופן דמלאכה שלהן חשובה יותר מפילוע אגוזים:

בסיכי

עין משפט נר מצוה

פז א טור סו"ע שם:
א ב מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה טז ופכ"ה הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ח:
ב ג מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ג:
ג ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף יא:
ד ה מיי' פכ"ב שם הלכה כח טור סו"ע שם סעיף ט:
ה ו מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע או"ח סימן שיד סעיף א:

* * *

לעזי רש"י

מרטי"ל. פטיש.
ודי"ל. יעה.
פאל"א [פיל"א]. יעה.
פורק"א. קלשון.
פוסי"ל. פלך.
ראי"ל [רייו"ל]. כרכר.

* * *

מוסף רש"י

מחט של יד. היא מחט שתופרים בה בגדים, ומשום דקתני בסיפא ושל סקאים לפתוח בה את הדלת, קרי לה להא מחט של יד (לעיל קב. וסנהדרין פד.). **אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.** אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים, דמחייב בבנין כל דהו, והעושה כלי או גומרו ביו"ט או בשבת, משום מכה בפטיש הוא דמחייב, שהוא חיוב לכל גמר מלאכה, או אם הוא דבר שהוא מחליקו חייב משום ממחק, ואם צריך קולעו חייב משום מחתך, וכן אורג או מסך או תופר, אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחויי כמלין וחורה, דהא דתנן (לעיל קב:) הבונה כל שהוא, בבתים תנן (ביצה יא. וכעי"ז שם כב.).

מסורת הש"ס

א) פירוש מזלג [וכמשנה שבמשניות איתא המזלג], ב) לעיל קו. סנהדרין פד:, ג) [תוספתא פט"ו], ד) [עירובין לה. כלים י. יח: כב.], ה) רש"ל וכמ"י איתא מהיתר וכן איתא בהא"ש כד"ה לעולם, ו) [ער' לעיל לה. תוס' ד"ה ואפילו], ז) [לעיל לו.], ח) [לעיל מד.], ט) [צ"ל דמשמיה].

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לעולם וכו' ופריך והא ניטלין קתני ולא תני נמי נתפרקו כו' ועוד מאי אבל:

* * *

רבינו חננאל

פרק שבעה עשר

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן וכו'. באנו לפרש מתי נפרקו בשבת או אפילו בחול. ואוקמה אביי להא מתניתין [ו]אע"פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת. לפי שאינן דומין דלתות הכלים לדלתות הבית. כי דלתות הבית קבועין בקרקע ולא הוכנו להטלטל. אבל הכלים לא הוכנו [אלא] לטלטול וכ"ש דלתותיהן, ופשוטה היא. ומפרקינן לגזירה שמא יתקע. פי' שמא יתקע בה מסמר או יתד וכדומה להן. נוטל אדם קורנס לפצע בו אגוזים וכו'. בא רב יהודה להעמיד משנתנו זו בקורנס המוכן לפצוע אגוזים. ולא כל קורנס מותר אלא זה בלבד, אבל קורנס של נפחים וכדומה להן אפילו לצורך גופו אסור. ואקשי עלה רבה אלא מעתה סיפא דקתני ואת הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן, פי' לתת עליו מאכל לקטן כגון תבשיל, רחת ומלגז [מי] מכינין בני אדם לתבשיל וכדומה לו. ולא מצא רב יהודה פירוק, והעמיד רבה משנתינו בקורנס של נפחים וה"ה לכל קורנס.

א) נראה דחסר כאן מדברי רבינו ז"ל דלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל נוטלין אבל לא מחזירין.